

**A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság**

Pfv. III. 21. 337/2013/8. szám

A Kúria a hozzátartozó által képviselt felperesnek a jogtanácsos által képviselt I.r. és a jogtanácsos által képviselt II.r. alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Fővárosi Törvényszék előtt 22.P.26.233/2010. szám alatt megindított és másodfokon a Fővárosi Ítéltábla 9.Pf.21.165/2012/5. számú ítéletével elbírált perében a jogerős ítélet ellen a felperes részéről 22. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2014. február 26. napján megtartott tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 nap alatt az alpereseknek külön-külön 20.000 (húszezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget és rójon le külön felhívásra az államnak 100.000 (egyszázezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A család büntette miatt a felperes 2005. szeptember 26. napján kelt feljelentése, majd a nyomozó hatóság intézkedésének elmulasztása miatt 2007-ben előterjesztett panaszra nyomán 2008. március 19. napján indult meg a büntetőeljárás a Rendőrkapitányság előtt. A felperes a feljelentésében a 2001. október 26. napján N.I. részére adott 1.000.000 forint összegű kölcsön vissza nem fizetése, a 2001 novemberében gépkocsi vásárlásra adott 1.800.000 forint és a gépkocsi javítására átadott 500.000 forint meg nem térülése miatti magatartásokat sérelmezte. A Rendőrkapitányság a felperes feljelentésével kapcsolatban 2005. december 7-én kelt átiratában arról tájékoztatta a felperest, hogy a nyújtott kölcsön miatt a büntethetőség elévült, a másik cselekmény kapcsán pedig a bűncselekmény nem állapítható meg. A felperes előadása szerint ezt az átiratot csak a 2007-ben benyújtott panasz után kapta meg.

A büntetőeljárásban a nyomozást a Kerületi Ügyészség a 2009. június 18-án kelt határozatával elévülés miatt N.I. gyanúsítottal szemben megszüntette.

A felperes módosított keresetében vagyoni és nem vagyoni kárai megfizetésére kérte az alperesek kötelezését. Arra hivatkozott, hogy az I.r. alperes az ellenőrzési kötelezettségét mulasztotta el, a II.r. alperes elleni panaszát érdemben nem vizsgálta, a II.r. alperes pedig azért okozott kárt, mert magatartására, mulasztásaira vezethető vissza, hogy N.I. elkövetőt nem lehetett felelősségre vonni; emiatt az általa okozott kár sem térült meg. A feljelentését az ügyészség határozata szerint sem a Be.

szabályai szerint bírálta el a II.r. alperes, az ügyészi előírásokat sem tartotta be, alaptalanul rendelkezett az ügy áttételéről. Az elévülés bekövetkezte kizárólag a II.r. alperesnek róható fel. A kártérítés a N.I. által okozott kár, az elmaradt kártérítés, amit az elévülés miatt N.I.-vel szemben nem érvényesíthetett a büntetőeljárásban polgári jogi igényként. A nem vagyoni kártérítésnél arra hivatkozott, hogy N.I. és a nyomozásban résztvevő személyek vonatkozásában sem került sor a felelősségre vonásra, emiatt a felperes erkölcsi kárt szenvedett, jogai érvényesítésében akadályozta a II.r. alperes. Arra is hivatkozott, hogy amennyiben a bíróság álláspontja szerint a kár mértéke pontosan nem állapítható meg, általános kártérítésként van lehetőség az alperesek marasztalására.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Az I.r. alperes arra hivatkozott, hogy a jogszabályoknak megfelelően járt el a panasz ügyintézése során, és nem a felettese a nyomozásban eljáró városi rendőrkapitányságnak.

A II.r. alperes arra hivatkozott, hogy a felperes nem bizonyította a jogellenes magatartását, de a kár bekövetkeztét sem. A büntetőjogi felelősségre vonás elmaradása és a felperes nem vagyoni kárának bekövetkezése között okozati összefüggés nincs.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította. Megállapította, hogy az I.r. alperes eljárása jogszerű volt, mert nem gyakorolt olyan törvényességi felügyeletet a nyomozásban eljáró városi rendőrkapitányság felett, amely alapján kötelezettsége lenne a nyomozati cselekmények, eljárások figyelemmel kísérése. A felperes panaszát az ügyintézési rendnek megfelelően az annak elbírálására jogosult II.r. alperesnek küldte meg helyesen.

A II.r. alperes jogellenes eljárásával kapcsolatban a felperesi állásponttal részben egyetértett; a felperes feljelentését nem a Be. szabályai szerint intézte, nem határozattal rendelkezett, és szabálytalanul járt el az áttétel elrendelésekor is. Mindkét esetben olyan jogellenes magatartást tanúsított, amely egyben felróható magatartás is. Nem tudta bizonyítani azt sem a II.r. alperes, hogy a 2005-ben kelt levél a felperes részére mikor került megküldésre, ezért a felperes erre vonatkozó állítását elfogadta. A jogellenes magatartását azonban nem emiatt, hanem az eljárási szabálysértés miatt állapította meg. A jogorvoslati lehetőségeket kimerítette a felperes, a nyomozás megszüntető határozat elleni panasz hiánya pedig nem olyan ok, amely a kártérítési igény elutasítását indokolná. Nem találta azonban bizonyítottnak az okozati összefüggést a II.r. alperes magatartása és a kár bekövetkezése között. A felperes kára azért következett be, mert a pénzkövetelését N.I.-vel szemben nem tudta érvényesíteni. A felperes arra való hivatkozása, hogy polgári jogi igényként a büntetőeljárásban akarta érvényesíteni a kárigényét, azért nem fogadható el, mert a nyomozás során a büntetőjogi felelősségre vonás tisztázása érdekében kell a cselekményeket elvégezni, és ennek a célzatosságának, tehát N.I. büntethetősége nem volt feltétele a felperes kárigénye érvényesítésének, azt attól függetlenül követelhetne volna, ebben semmi nem akadályozta. Nem helytálló az a felperesi érvelés sem, hogy a nyomozás eredményétől várta azt, hogy vagyoni követeléséhez szükséges bizonyítékok előkerüljenek, és az sem bizonyított, hogy a szükséges bizonyítékokat a nyomozás során sikerül beszerezni. A felperes vagyoni kára nem az alperesi magatartással összefüggésben keletkezett, hanem amiatt, hogy a követelését polgári jogi úton nem érvényesítette időben, továbbá amiatt, mert az annak alátámasztására szolgáló, a nyomozási cselekményektől függetlenül beszerezhető bizonyítékokkal nem rendelkezett. A felperes nem vagyoni kára pedig azért nem alapos, mert annak objektíve kell fennállni, és nem függ a felperes egyéni érzékenységtől. Az a körülmény, hogy a nyomozás során nem a jogszabályoknak megfelelően járt el a II.r. alperes, és a ténylegesen hibázó személyeket nem vonták felelősségre, a felperes számára nem vagyoni hátrányt nem okozott. A panaszbeadványok megfogalmazása, az ezzel kapcsolatos ügyintézés, vagy a szabálytalan eljárás folytatása ilyen hátrányt okozó magatartásnak nem minősül.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló adatok alapján a releváns tényállást helyesen állapította meg, az érdemi döntésével és annak indokaival is egyetértett. A fellebbezésben írtakra tekintettel rámutatott arra, hogy az elsőfokú bíróság azért utasította el a keresetet, mert az állított kár és a jogellenes magatartás között az okozati összefüggés hiányzik. A vagyoni kára a felperes állítás szerint már a feljelentés megtétele idején bekövetkezett. A felperes a per egész tartama alatt nem jelölte meg, hogy mi volt az alperesek részéről megvalósult személyhez fűződő jogsértés, aminek következtében nem vagyoni kára keletkezett. Egyes eljárási jogok sérelme önmagukban nem vagyoni kárt nem idéznek elő.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet és abban elsődlegesen annak megváltoztatását és a keresetnek való helyt adást, másodlagosan pedig új eljárás elrendelését kérte azzal, hogy „más bíróság” járjon el. A felülvizsgálati kérelmében az alperesek marasztalását a kártérítési összeg módosításával, összesen 1.000.000 forint összegben kérte. Arra hivatkozott, hogy „a rendőrség megakadályozta a feljelentése ügyét”, az elsőfokú bíróság pedig felderítetlen, hiányos, elfogult és iratellenes ítéletet hozott; alaptalanul állapította meg, hogy a rendőrségi magatartások és a kára között okozati összefüggés nincs, „mintegy helybenhagyta a rendőrségi hibákat”. Kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság azt állapította meg, hogy a fellebbezéséhez nem jelölt meg további bizonyítékokat és nem engedte meg, hogy a másodfokú tárgyaláson azokat szóban is megjelölje. Arra is hivatkozott, hogy a jogerős ítélet nem is arról döntött, amiről a keresetben kérte, a felajánlott bizonyítás egy részét vizsgálta csak. Téves az az ítéleti állítás, hogy azért jelentette fel N.I-t, mert nem volt anyaga a polgári per megindításához. A jogsértések közül a jogerős ítélet nem szól arról, hogy két éven át nem történt semmi, több áttételről sem beszél, és arról sem, hogy ezek miatt a rendőrségnél következett be az elévülés, azaz ez akadályozta meg a kára érvényesítését. Az alperesek mulasztását nem lehet meg nem történné tenni, és nem lehet a felperes „nyakába varrni”. Van vagyoni kára és erkölcsi kára is, mert az alperesek megghiúsítottak egy büntető ügyet, és megakadályozták a felelősségre vonást. A büntetőeljárás hibái, az ügy „elrejtése”, a feljelentés el nem intézése, a törvényes ügyész eljárások elmaradása, és a határozatok elmaradása, az ügy bíróság elé nem kerülése, mind olyan magatartás, amelyek a személyiségi jogait, valamint az Alkotmány rendelkezéseit sértették, és a büntetőeljárás megghiúsulását eredményezték.

Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályban tartását kérték.

A Pp. 270. §-ának (2) bekezdése alapján a Kúria azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A felperes a keresetét a Ptk. 349. §-ának (1) bekezdésére és a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdésére alapította.

Az alperesek kártérítő felelősségének elbírálásához szükséges bizonyítást a bíróságok lefolytatták és érdemben helyes, megalapozott döntést hoztak.

A felülvizsgálat kérelmi része változott a keresethez képest, mert a felperes a felülvizsgálati perértéket 1.000.000 forintban jelölte meg, ezen belül az I.r. alperessel szemben 100.000 forint nem vagyoni, míg a II.r. alperessel szemben 400.000 forint vagyoni és 500.000 forint nem vagyoni kárt érvényesített. A keresetben érvényesítetthez képest a felülvizsgálati kérelem szerinti igény támadott, ami a felülvizsgálatra vonatkozó követelés; a jogerős ítélet után már a kereset leszállításának nincs

helye. A keresetet elutasító jogerős ítéleti döntés felülvizsgálata alapján abban kellett állást foglalni, hogy az alperesek kártérítő felelőssége fennáll-e, és ha igen, az feltételezi, hogy a felperes (károsult) bizonyította a kártérítés valamennyi jogszabályi feltételét, így a kárát, és annak összegét is.

A felperes mindvégig vagyoni és nem vagyoni kárt igényelt mindkét alperestől. A jogerős ítélet helytállóan állapította meg, hogy a felperes 2005-ben tett feljelentését követően a nyomozati eljárásban nem volt jogszerűtlen magatartása az I.r. alperesnek, ezért jogellenes magatartás hiányában nem is állapítható meg a kártérítő felelőssége. Ugyanakkor a jogerős ítélet a II.r. alperes mulasztásban és téves, jogszerűtlen intézkedésekben megvalósuló jogellenes magatartását megállapította. Ennyiben a bizonyítékok teljes mértékben alátámasztják ezt a megállapítást, amiből az is következik, hogy bizonyította a perben a felperes a kártérítés feltételei közül a jogellenes magatartást. Ez egyúttal a II.r. alperes felróható magatartását is jelenti; vagyis magát a felelősség alól kimenteni nem tudná, ha a felperes bizonyította volna a perben, hogy van a jogellenes magatartással okozott kára. Helyes az a jogerős ítéleti megállapítás, hogy a felperes nem bizonyította, hogy lenne olyan vagyoni kára, amelyet a II.r. alperes okozott. Tény, hogy a felperes 2005-ben tett büntető feljelentése két olyan polgári jogi megállapodással függött össze, amelyeket állítása szerint N.I.-vel kötött. Az egyik egy 2001-es 1.000.000 forintos kölcsön, amit 2001. év végéig kellett volna visszafizetni. A másik egy autóvásárlással és javítással kapcsolatos igény; 1.800.000 forint vételár és 500.000 forint javítási költség átadását állította. Ezek azonban felperesi előadások csak, és az ezekre vonatkozó bizonyítékok; - autóvételről, gépkocsi behozatalról, javításról - nincsenek, de arról sem, hogy a felperes eladta a gépkocsit 2.700.000 forint vételárért. Ezek pontos dátuma sem tudott; 2001-2002. év tudható, és egy évvel későbbiről is van előadás már a nyomozati szakban. Tény az is, hogy amikor ezekről az ügyletekről, a pénzről és arról beszél a felperes, hogy ezeket nem kapta meg, mindig a büntető feljelentéshez kapcsolva teszi. Olyan utólagos előadása van csak, hogy a büntetőeljárásban kívánta volna a polgári jogi igényeit érvényesíteni. Erre valóban van jogi lehetőség, de legelőször a felperes a 2.700.000 forintos igény tényleges érvényesítését 2009. március 12-én, a nyomozati jegyzőkönyvben teszi meg. Az is tudott, hogy az említett két ügylet egyike miatt sem érvényesített polgári bíróság előtt igényt a felperes. Az pedig kijelenthető, hogy a kezdeményezett nyomozástól független lehetősége volt a felperesnek az igénye érvényesítésére. Egyrészt külön perben, de nem tette, másrészt valóban a büntető ügyben, de ezt sem a 2005-ös feljelentésében, sem a II.r. alperes terhére eső két év mulasztás után 2007-2008-ban sem terjesztette elő, csak a már hivatkozott 2009. évben. Ebből következik, hogy a 2001-es kölcsönből származó igény 2006-ra elévült, ha pedig a másik, a gépkocsival kapcsolatos ügylet létrejöttét a felperesre legkedvezőbb 2003-as évben lehet meghatározni, (bár az ügylet ideje sem bizonyított) a felperesnek ez a követelése is elévült. Az pedig tény, hogy eredendően - az állításához képest - abból származik a kára a felperesnek, hogy N.I. egyik ügyletet sem teljesítette. Az megállapítható, hogy a kölcsönügyletből származó követelés addigra elévült, amikorra azt 2009-ben a felperes a büntető ügyben előterjesztette. Ennek pedig az a következménye, hogy a büntetőeljárásban akkor sem juthatott volna hozzá a felperes az állított kárához, ha nincsenek az egyébként nem vitás mulasztások és hibák a nyomozati eljárásban. Ha pedig a felperes a polgári jogi igényét nem érvényesítette, és látta a büntetőeljárás elhúzódását, akkor az elévülés elkerülése érdekében perelnie kellett volna. Ezt a felperes nem tette, a büntető ügyben sem élt ilyen igénnyel, így a II.r. alperes a kárát nem okozhatta. Azt az a személy okozta, aki tartozott, de nem teljesített, illetőleg a felperes magának azzal, hogy igényt nem érvényesített.

Általában is állítható, hogy a közigazgatási kártérítési perben jogellenes és felróható magatartás bizonyítása esetén is, a közigazgatási szerv kártérítési felelőssége akkor állapítható meg, ha a polgári jogi jogviszonyon alapuló kár érvényesítése után az behajthatatlan a kötelezetten. Az adott esetben még igényérvényesítés sem volt, a nyomozati szakban pedig már késve, olyan időben, jelentette be a polgári jogi igényét, hogy a felperes a kárához akkor sem juthatott volna hozzá, ha a megállapított jogellenes magatartás nem történik. Így a felperes állított kárát a II.r. alperes nem

okozhatta (okozta).

Ami pedig a nem vagyoni kártérítési igényeket illeti, helytálló a jogerős ítéletnek az az indokolása, hogy eljárási jogok megsértése nem alapoz meg ilyen igényt, ha védett személyhez fűződő jogok nem sérültek. Márpedig személyhez fűződő jogának megsértését a felperes még nem is állította, a megjelölt eljárási és egyéb alapjogok nem olyan személyhez fűződő jogok, amelyek e jogkövetkezmények alkalmazását kiváltják.

A fent kifejtettekre figyelemmel a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem jogszabálysértő, ezért azt a Kúria a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta. A Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazott Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a felülvizsgálati eljárásban pervesztes felperest az alperesek felülvizsgálati eljárási költségének a megfizetésére, míg a felülvizsgálati illeték viseléséről szóló rendelkezés a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdésén alapul.

Budapest, 2014. február 26.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Almásy Mária s.k. előadó bíró, Dr. Udvary Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

*kúriai tisztviselő
HM*